NRC HANDELSBLAD

trefferslijst

Managen crisis gaat Financiën ver te boven

Richt een zakelijk agentschap op

Arnoud Boot Lans Bovenberg Willem Buiter

Opinie | Dinsdag 10-03-2009 | Sectie: Overig | Pagina: 07 | Arnout Boot; Lans Bovenberg; Willem Buiter

Het ministerie van Financiën dreigt ten onder te gaan aan het bestrijden van de crisis. Grijp nu in, adviseren Arnoud Boot, Lans Bovenberg en Willem Buiter.

Het roer moet om bij het ministerie van Financiën. Het managen van de vele belangen van de overheid in de financiële sector is niet te verenigen met de sleutelrol die het ministerie moet spelen bij het stabiliseren van de economie en het coördineren van het economisch herstelplan waar het kabinet later deze week mee komt. Zij moet overzicht en overwicht hebben en dat wordt doorkruist door de vele overheidsbelangen. De risicos zijn enorm.

Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) stelt dat als gevolg van garanties aan de financiële sector de Nederlandse overheid samen met de Ierse de grootste risicos loopt. Om de financiële risicos en de staatkas te beschermen, moeten de belangen van de Nederlandse overheid in de financiële sector daarom op afstand worden geplaatst van Financiën.

De ambtenaren in het ministerie zijn niet aangesteld voor het langdurig managen van zulke enorme belangen.

Institutionele structuren om deze risicos te managen ontbreken. De risicos lopen via directe participaties en garantstellingen in de honderden miljarden - meer dan de totale staatsschuld van voor de crisis. Deze risicos worden nu niet in één hand maar door verschillende afdelingen gemanaged. En dat terwijl de kredietcrisis heeft geleerd dat geïntegreerd risicomanagement cruciaal is.

Hopen dat de overheidsingrepen tijdelijk zijn, is naïef. Voorlopig zijn er immers geen private partijen die de risicos van de belastingbetaler willen en kunnen overnemen. Begrijpelijk, omdat niemand weet hoe de financiële sector van morgen eruit zal zien.

Richt daarom naar Zweeds voorbeeld een agentschap op met een helder, democratisch gelegitimeerd mandaat: het zoveel mogelijk beheersen en bewaken van de risicos voor de Nederlandse belastingbetaler. Dit is een aparte verantwoordelijkheid naast die van De Nederlandsche Bank, die, in samenspraak met de minister van Financiën, moet zorgen voor stabiliteit van het financiële stelsel. Het agentschap moet onder leiding staan van een onkreukbare bestuurder met een kleine staf, verantwoording afleggen aan de regering en een directe informatieplicht hebben aan de Kamer, zonder tussenkomst van de regering.

Zon onafhankelijke, krachtige invulling van de rol van de overheid bij het besturen van de financiële sector is nodig om tenminste vier redenen.

Een ministerie dat bovenop de financiële belangen in de banken zit wordt telkens meegesleept in politieke inmenging in het bestuur van die financiële instellingen. Een zakelijk beheer moet de politiek beschermen tegen druk van allerlei belangengroepen om de nieuw verworven overheidsinvloed op de financiële sector aan te wenden ten gunste van de private belangen - of het nu gaat over bonussen, sponsoring van sportclubs, mogelijke saneringen en consequenties voor de werkgelegenheid.

2Zonder zakelijke organisatie met een mandaat om de belastingbetaler te beschermen, dreigen grote verliezen voor de schatkist. Zo kan worden voorkomen dat de betrokken instellingen te veel risicos nemen ten koste van de belastingbetaler. Het is niet toevallig dat de Duitse

Landesbanken met sterke connecties met de Duitse deelstaten het meest getroffen zijn door de kredietcrisis omdat juist zij veel risicos namen. Net zoals de Amerikaanse hypotheekbanken Fannie Mae en Freddie Mac, die de risicos bij de Amerikaanse belastingbetaler konden neerleggen.

3Bij nieuwe investeringen die de overheid geld kosten (bijvoorbeeld als ABN Amro extra aandelenkapitaal wil om een buitenlands kantorennetwerk te kopen) kan deze nieuwe onafhankelijke instelling een zwaarwegend advies uitbrengen over de wenselijkheid en mogelijke gevolgen voor de Nederlandse staat. De belangen van de belastingbetaler moeten dus goed geborgd worden. De genomen participaties en garantstellingen in de financiële sector zijn slechts een eerste stap. Deze zullen tot verdere aanspraken op de overheid moeten leiden.

4Het ministerie van Financiën speelt een sleutelrol bij het saneren van onproductieve uitgaven om zo middelen vrij te maken om de Nederlandse economie gericht te stimuleren en te stabiliseren. Dat vereist een onafhankelijke rol die zich niet laat verenigen met het managen van de halve Nederlandse financiële sector.

Om het vertrouwen van belastingbetalers en beleggers te behouden moet het agentschap volstrekte helderheid scheppen over de risicos die de overheid op zich neemt. Er is nu geen overzicht en geen geïntegreerd management van de risicos. Integendeel, de Nederlandse overheid vervalt in dezelfde fout als het bankwezen door zich vol te laden met risicos die buiten de balans verborgen blijven. De overzichten in de miljoenennota van staatsdeelnemingen en garanties zijn volstrekt ontoereikend. Alle verplichtingen - ook al zijn die voorwaardelijk - moeten worden opgevoerd zodat de balansrisicos van de Nederlandse staat helder zijn. Het agentschap zal ook moeten aandringen op uniforme rapportage hierover in Europees verband.

Het is vijf voor twaalf. Het ministerie van Financiën dreigt te verdrinken in het managen van de financiële sector met een dubbele aanslag op de overheidsbegroting als gevolg: de perikelen bij de banken worden onbeheersbaar en het gezag van het ministerie wordt dermate aangetast dat zij bij het bestrijden van de economische crisis de uitgaven niet meer in de hand kan houden. Daarmee komt de solvabiliteit van

de Nederlandse overheid op het spel te staan.

Info: De auteurs zijn allen hoogleraar economie. Arnoud Boot aan de Universiteit van Amsterdam, Lans Bovenberg aan de Universiteit van Tilburg en Willem Buiter aan de London School of Economics. Debatteer mee over het bestrijden van de financile crisis op nrc.nl/expert.
Trefwoord: Economie; Overheidsfinancin
Organisatie: Ministerie van Financin
Persoon: Arnout Boot; Lans Bovenberg; Willem Buiter

Op dit artikel rust auteursrecht van NRC Handelsblad BV, respectievelijk van de oorspronkelijke auteur.

Resultaat: eerste | vorige | 1 | **2** | 3 | 4 | 5 | volgende | laatste

(C) 2009 NRC Handelsblad. NRC Handelsblad is onderdeel van PCM Uitgevers. Andere uitgaven van PCM Uitgevers zijn nrc.next, de Volkskrant en Trouw.